

Izhaja:
vsako sredo popoldne
in soboto zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 L.
" četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane nuročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

Goriška straža

Št. 7

V Gorici, v sredo 27. januarja 1926.

Leto IX.

Netrunkirana pisma se
ne sprejemajo. Oglašje se
računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
List izdaja konsorcij
»GORISKE STRAŽE«
Tisk Zadruga tiskarne
v Gorici, Riva Piazzu
ta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 3.
(prej Scuole).
Telef. int. št. 308.

Za družino narodov.

Po »Socialni čitanki«, ki jo je izdala »Goriška Mohorjeva družba« posnemamo sledeče misli, ki bi jih morali vsi zvesto posnemati:

Tudi za življenje med narodi velja evangelijska zapoved ljubezni... Zakaj vsi narodi imajo isti poslednji smoter: vsi so poklicani, da sodelujejo pri delu za podvig in srčno preobraževanje človeštva, a vsak narod na svoj način. Narodi so bratje, iz iste prve družine rojeni. Veže jih skupni izvor, pa tudi veliki skupni interesi. Narodne razlike, posebno narodni jeziki so struge, po katerih se razlivajo občečloveške vrednote v rodbine in osebe, so pa tudi plodna zemlja, na katerih rastejo in zoré sadovi za občečloveški sklad resnice in lepote. Vsak narod more dati vsečloveštvu nekaj vrednot (pesem, književnost, znanstvo, umetnost, običaje), ki služijo več ali manj vsem narodom, vsak narod pa tudi zajema iz skupnega zaklada, ki so ga drugi narodi tekom tisočletij zbrali. Narodi so podobni družini, ki znaša pridelke v očetovo shrambo in se hrani iz nje.

Narodi so bratje. Vsi ljudje, naj govorimo ta ali oni jezik, smo »sinovi enega Očeta.« Tudi vse skupine, ki so vzrastle iz naravnih, od stvarnika postavljenih zakonov, mora vezati zavest, da imajo vse enake temeljne pravice, da so si bratje.

Pravimo, da bi narodi morali tvoriti pravo družino. Danes ni tako. V današnji dobi imamo narode »gospode in narode« hlapce. Prvi pogoj, da se ustanovi prava družina narodov, je ta, da se gospodje in hlapci spremenijo v brate. Zato mora priti nov duh v narode. Duh pravičnosti, duh strpnosti in ljubezni. Ta duh, ki ljubi svoj narod, njegovo zemljo in kulturo z vsem srcem, pa tudi druge narode z ljubeznijo objema, nosi v sebi krščanstvo. Ko je krščanstvo vladalo v javnem življenju Evrope, je ustvarilo prvo pravo

družino narodov. To je bilo v srednjem veku, ko je Cerkev vodila narode, varovala njih pravice in bila razsodnik v sporih med njimi. Ta družina narodov je razpadla. Verski razkoli so jo vničili. Zdaj stoji narod proti narodu kot volkovi, ki prežé na plen. To je tempo jezero sovraštva, iz katerega se razliva gorje, vojske in trpljenje na človeški rod.

Najsvetlejši in najplemenitejši možje, kar jih je rodilo človeštvo, so v duhu gledali družino narodov in delali za to, da se ostvari. Veliki genij sv. Avguštin je zamislil državo božjo, vesoljno carstvo pravice na zemlji; angeljski veleum Tomaža Akvinca je določneje izdelal zasnov družine narodov; veliki vitez misru, sv. Frančišek Asiški je učil in delal za pomirjenje med narodi in državami. Družina narodov, združenih v svetovni monarhiji — to je bil sen Danteja, po tem so hrepeneli veliki glavarji krščanstva, za to misel je gorel največji ruski mislec Solovjov, zanj so vneta plemenita srca zapada in vzhoda. To živo koprenenje, da vsi narodi zadobé naravne pravice in si ustanove družino narodov, tudi danes ni zamrlo.

Kristjani smo prvi poklicani, da delamo za ta vzvišeni cilj. Ne samo odličnjaki in razumniki, ne, vsi, prav vsi, tudi mi priprosti kmetje, uradniki, delavci, matere in očetje, mladenci in dekleta, siromaki in bogatini, vsi smo dolžni sodelovati pri dveh velikih zadevah. Prvič moramo delati na to, da zadobé vsi narodi in narodne manjšine naravne pravice. Zato moramo ostati svoji mu narodu zvesti, ga ljubiti in braniti, vlivati v srca otrok ljubezen do domačije, do narodnega jezika in narodne kulture. Drugo delo, ki nas čaka, je pa to, da širimo duha narodne pravičnosti, duha ljubezni do vseh narodov in da tako z vso močjo svoje duše težimo za tem, da se narodi »bratje združijo v vesoljno družino.

Trije mrličji.

Pač pa se je odigral na petkovi večji zelo spodbuden in vesel prizor. Bivši popolarski poslanec in nekdanji prosvetni minister Anile se je vzdignil in prosil za besedo. S šibkim in negotovim glasom je pričel zatrjevati, da je prijatelj vlade in da sprejema vse pogoje, narekovane od prvega ministra. Vseh navzočih se je polastila dobra volja. Nekateri so se smejali, drugim se je pa mož smilil.

Za njim se je vzdignil na noge odpadli ljudovec Di Fausto in izmolil tudi on očitno spoved s popolnim kesom. Z vedrim obrazom je obsodil Ljudsko stranko, ki ga je naredila za poslanca, in govoril slabo o njeni politiki, ki jo je še pred kratkim podpiral. Rekel je, da sprejema pogoje predsednika vlade in se rotil, da je bil vedno dober Italijan in izvrsten patriot! S čudno veselimi očmi so ga gledali fašistovski poslanci in gospodje pri vladni klopi. Tudi občinstvo na galeriji je pozorno poslušalo in se dvigalo na noge, da bi ujelo njegove besede. Mislim, da ni bilo človeka v zbornici, ki bi bil zavidal ta dva odpadla ljudovca. Politično sta se sama javno umorila.

Tretji, ki jima je sledil, je bil poslanec kmečke stranke Scotti.

»Zdaj smo našli pravo pot«.

Ko se je imela namreč seja nadaljevati, se začuje nenadoma oster klic: »Poslanec Scotti naj poda izjavo!« Kmečki poslanec je naredil, kakor da ni slišal, a videlo se je brž, da postaja nemiren. »Scotti, dvigni se in govori! Opraviči se!« — je zopet zadonel glas fašistovskega poslancu Riccija. Kmečki zastopnik je delal še zmerom, kakor da ne čuje dobro. Njegov obraz je oblila rdečica, začel je nervozno obračati glavo in gledati splašeno. »Scotti, vzdigni se hitro! Sicer zletiš ven!« Mož se je nemirno premikal na stolu, spreminjal barvo, a se ni vzdignil. Tedaj se je zgrnila okoli njega gruča vladnih poslancev in ga s pomenljivimi pogledi in kretnjami povabila, naj poda izjavo. Njegovemu sedežu se je blizal z rokami na hrbtu in s sumljivo mirnim obrazom poslanec Barbiellini: »Scotti vstani! Podaj izjavo, zakaj žal bi mi bilo te vreči iz zbornice!« V bližini je sedel bivši državni podtajnik Finzi in pripomnil: »Ta izjava bo na vsak način jako odkritosrčna in zelo prostovoljna!« Ljudje iz okolice so se zasmejali, ali poslancu Scottiju ni šlo prav nič na smeh. S štrlečimi lasmi se je vzdignil in rekel: »Poslanec govori v zbornici, ko prosi sam za besedo ali ko ga vlada pozove. Jaz nisem prosil za besedo in tudi vlada me ni pozvala, naj govorim. Izjavljam pa kljub temu, da ni bila kmečka stranka nikoli nasprotna vladi. Ako smo zašli kedaj na stranpota in sem sedaj zopet v zbornici, je to dokaz, da smo našli zdaj pravo pot!« Mladi poslanci, ki so obkrožali njegov sedež, so se oddaljili na stare prostore, Scotti je sedel in spor je bil tako izglajen.

Po seji sem opazil vse tri spokorne poslance v »dvorani zapravljenih korakov«. Videlo se je, kakor da niso samih sebe gotovi, kakor da se hočejo opravičevati, kakor da se je v njih nekaj zlomilo ali da so nekaj zgubili, česar ni mogoče nikdar več pridobiti.

Ta majhna sličica nam najbolj nazorno prikazuje politični položaj v sedanjem razdobju. Fašizem je na vrhuncu moči. Velik kelih pelina je

pripravljen na mizi. Vsak aventinski poslanec, ki se hoče vrniti v zbornico, ga mora izpiti do poslednje kaplje.

Bomo videli, koliko jih bo iztegnilo roko.

Kakor pripoveduje poslanec Besednjak v tej lepi sličici iz parlamenta, je fašizem obračunal s svojimi nasprotniki doma. Po pelinu bodo morali seči še marsikateri ne fašistovski poslanci, če se bodo ustrašili. Predaleč pa je postavljen pelinov kelih za tiste, ki v inozemstvu rujejo proti Mussoliniju in njegovi vladavini.

»Tuji oprode«.

Tako imenuje poslanec Amicucci vse tiste, ki so pobegli iz Italije in delajo v sosednjih državah proti njej. Ta tržaški časnikar in najbolj hudi gromovnik, čeprav je po svoji telesni velikosti pedenščlovček laket-brada in je zato po Rimu že v prislovici, je opisal delovanje teh »tujih oprode« v »Piccolu«. Jezi se prav hudo in zares na bivšega ministrskega predsednika Nittija, »ki še zdaj noče priznavati fašistovske vladavine«; na voditelja polarov Sturza, »ki še danes trdi, da je fašizem znak barbarstva«; dalje na znanega vseučilišnega profesorja in zgodovinarja Salveminija, »ki baš ko se vrše v Londonu denarna pogajanja, kriči proti Italiji, ki ji vlada Benito Mussolini.« Potem opisuje rovarjenje urednika in De Bonovega tožitelja Donatija, potem Ricciottija Garibaldija in še cele vrste drugih uglednih Italijanov, ki so zbežali čez mejo in delujejo proti fašizmu.

V resnici ima fašizem nasprotnike v marsikakem beguncu izven domovine. Dogodili so se že napadi na fašistovske pristaše in konzulate v inozemstvu. V Parizu so protifašisti umorili vnetega fašistovskega pristaša Bonservizija, v Nizozemski so naskočili italijansko poslaništvo. V zadnjih dneh pa je newyorška policija odkrila zaroto proti Luigiju Barziniju in njegovemu fašistovskemu dnevniku »Corriere d'America«, ki izhaja v New Yorku. Baje je neki nasprotnik fašizma, italijanski časnikar, hotel z bombami razdejati uredništvo in tiskarno tega lista.

Zakon proti političnim beguncem.

Taki dogodki so nagnili fašistovske prvake in poglavarje, da so začeli pripravljati zakon proti političnim beguncem. Na podlagi te postave bodo vsi tisti Italijani, ki so iz političnih vzrokov zbežali iz države in v inozemstvu slabo govoré čez državo in pišejo ali kakorkoli proti njej rujejo, izgubili vse državljanske pravice in časti ter svoje imetje.

V poslanski zbornici je bila ta postava že odobrena. Tudi izmed senatorjev ni nihče črnil proti njej. Ko so pa jemali glasovnice iz žare in jih šteli, se je pokazalo, da je 46 glasov proti. Seveda so neznanzi senatorji in protiglasovalci dobili takoj primeren pouk v fašistovskih listih.

Jutri bo novi zakon podpisal še kralj, potem bo pa takoj stopil v veljavo. Fašistovski list »Popolo di Roma« pravi, da bo nova postava zadel najprej Nittija, Salveminija, Donatija in De Ambrisa. Če bodo z novo postavo zamašili usta tem možem, še ne vemo; reči pa moramo, da se fašizem zelo spretno otresa svojih protivnikov.

Kaj se godi po svetu?

Rimsko pismo.

(Piše poslanec Besednjak)

Moje poročilo mora biti dobro premišljeno, ker ne maram priti v nasprotje s cenzuro, kakor se mi je primerilo o božiču. Prihraniti moram našemu časopisu neprijetnosti in pripovedovati hočem zato, kolikor se da, gole dogodke, ki so itak dovolj zgovorni.

Naši javnosti je znano, da so ljudje prišli na žalno sejo zbornice, kjer se je proslavljal spomin pokojne kraljeve matere. Po 19 mesecih odsotnosti so se pojavili zopet v sejni dvorani. Upali so, da se bodo odslej lahko vdeleževali nemoteno parlamentarnega dela. Zgodilo se je drugače. Čim je bila žalna seja pri kraju, se je pognala proti njim skupina poslancev in jih začela obdelovati s pestmi in nogami ter jih iztirala iz dvorane. Poslanec Capri »raztrgal« v metežu suknjo in ga občutno ranili. Ta spopad gotovo ni bil po misli vladne večine, kajti posl. Farinacci je hodil po dvorani pozival somišljenike, naj bodo tihi in mirni, ker bosta vlada in stranka sami uredili zadevo z ljudovci.

Mussolini narekuje pogoje.

In res je drugi dan ministrski predsednik spregovoril prvi in naznanil, da ne bo nihče izmed aventinskih poslancev prestopil praga parlamenta, ako ne izjavi javno in slovesno, da priznava fašistovsko revolucijo in fašistovsko vladavino kot nedotakljivo in nespremenljivo zgodovinsko dejstvo in ako ne izjavi ravno tako javno in slovesno, da je bila borba, ki jo je vodila aventinska opozicija radi umorá poslancu Matteottija, krivična politična gonja in da sta bila vlada in fašistovska stranka pri tem zločinu nedolžna. Končno morajo aventinski poslanci javno in slovesno obsoditi vse politike, ki nadaljujejo v inozemstvu borbo proti fašizmu. Ako aventinski poslanci to store, potem smejo šele v zbornico in fašisti bodo »trpeli« njih navzočnost.

Pogoji so slani in samo trpežen želodec jih more prebaviti. Aventinski poslanci bi morali kratko in malo obsoditi lastno preteklost in izmoliti kot očitni grešniki kesanje nad storjenimi hudobijami.

Naravno, da se ljudovci niso več vrnili v zbornico.

Liberalci so se podali.

Krepko nastopanje fašistov v zbornici proti opoziciji je marsikoga preplašilo in mu dalo misliti ali ne kaže se podati. Popolari še niso vsi odločeni. Bolj nagli so pa narodni liberalci. Pred par dnevi je bila seja voditeljev. Tu so menda prišli do spoznanja, da so le generali brez vojakov. Že v novembru lanskega leta so se namreč vsi krožki te stranke po deželi izrekli za prestop k fašistom. Zato je zdaj strankino vodstvo sklenilo, da se narodno liberalna stranka razpusti. Druge opozicionalne stranke pa že tudi skoraj ni več.

Londonska pogajanja.

Svojo moč pa skuša Mussolini utrditi tudi z zunanji uspehi. Predvsem skrbi, da lahko na gospodarskem polju kaj pokaže. Ameriška pogajanja zastran vojnih dolgov, dolarska zbirka doma in zdaj pogajanja v Londonu, naj pokažejo, da vživa država zunaj velik ugled in da so opozicionalci in klevetniki na stranpoti.

V ponedeljek 26. t. m. sta se zadnjič sestala italijanski finančni minister grof Volpi in angleški zakladnik Winston Churchill. Danes zjutraj so pogodbo podpisali in zaključili.

Kakor se sliši so se Angleži pre-

cej omečili in Italijanom dosti pustili. Italija je bila dolžna Angliji vsega skupaj okroglo 583 milijonov angleških funtov. V lirah znaša to prilično 120 krat več. Od cele svote pa bo baje Italija vrnila le 270 milijonov šterlingov. Povelica dolga bi bila potemtakem odpuščena. Za ostalo so se pa pogodili tako, da bo Italija odplačevala svoj dolg skozi 62 let in sicer vsako leto kake 4 milijone šterlingov. To odplačevanje bi potem obremenilo vsako leto državne izdatke za kakih 500 milijonov lir.

Po sklenjeni pogodbi se vrše v Londonu velike pojedine in gostije na čast italijanskim finančnim odposlancem. Zlasti upajo zdaj, da bo nastalo tesno prijateljstvo med Angležem in Italijanom. To bo prav prišlo Italiji ravno ob ugodnem času, ker Francija se kaže hladno do svoje latinske sestre.

Nemci pa naravnost sovražno nastopajo proti Italiji zaradi tirolskih Nemcev; vsaj tako pišejo tudi fašistovski dnevniki. Velike politične ugodnosti si torej obeta naša vlada od dobro uspešnih pogajanj z angleškim upnikom. Predvsem upa fašizem, da bo svoj položaj tako utrdil v državi, da ne bo več nobeden mogel zmakniti njegovih temeljev. Zato išče zaupanja in pristanka od vseh državljanov.

kat. shod. Iz domovine bosta šla tja, poleg drugih odličnih Slovencev, ljubljanski in lavantinski škof.

Reklamacije.

Kdor je naročnino za 1926 poravnal, a lista ne dobiva, naj nam sporoči. Pri ogromnem delu uprave je pomota razumljiva, neizogibna, a zato tudi odpustljiva.

»Goriška Mohorjeva družba«.

vabi na redni občni zbor, ki se bo vršil dne 11. februarja 1926 točno ob 10. uri v društvenih prostorih, Corso Verdi št. 1/I., Marzinjeva hiša s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva; 2. poročilo tajništva; 3. poročilo književnega odseka; 4. poročilo gospodarskega odseka; 5. poročilo nadzorništvu; 6. referat glede ocene letošnjih knjig; 7. predlogi; 8. slučajnosti.

»Odbor Goriške Moh. družbe«.

Belgijski pastir — umrl.

V soboto ob treh popoldne je umrl belgijski kardinal Deziderij Mercier. To je bil mož, ki je vodil in bodril svoj belgijski rod v najhujših trenutkih. Bil je »apostol Belgije«. Kralj in ministri in ves narod, da, ves kulturni svet se je povpraševal, kako je s kardinalom, ko je šla iz Bruslja v svet brzotjavka, da umira kardinal Mercier.

Mercier je bil rojen 21. novembra 1851. v Braine d'Alleud. Študirar je bogoslovje in postal profesor bogoslovja v Malinesu in Lovanju. L. 1906. je bil izvoljen za nadškofa in primasa Belgije. Že leto potem mu je papež dal kardinalski klobuk. Pokojni kardinal je bil znan kot velik modroslovni učenjak. Njegova dobrotelost bi napolnila cele zvezke. Dosti, dosti bi znali povedati ruski begunci. Neizmerno se je trudil za zedinjenje krščanskih cerkva. Kot cerkvenega kneza so ga spoštovali vsi, celo najbolj zagrizeni nasprotniki. Visokih odlikovanj je bil deležen skoro od vseh evropskih držav. Njegovo ime se je imenovalo tudi med kandidati za papeža.

Toda njegovo srce ga je baš takrat vleklo v teptano in razrušeno domovino. Ko so Nemci prav s kruto divjostjo gospodarili po zasedeni Belgiji, zatirali jezik in šolstvo, je stari kardinal sredi sovražnikov neustrašeno dvignil svoj glas in ugovarjal proti nasilstvom nad premagano Belgijo. Tedaj ga je narod vzljubil kot očeta. Tolažil je obupano ljudstvo, ki se ga je oklepalo kot edino nado. Po njem je svet zvedel za trpljenje Belgije. On pa je sredi kadečih se razvalin klical rojakom: »Bog bo rešil Belgijo, bratje moji; ne dvomite! Ali ne vidite že med zublji plamenov in potoki krvi Njegove ljubezni?« In učakal je še pred svojo večerno zarjo svobodo svojega naroda. Blesteč vzgled ljubezni do naroda, vodnik njegov k Bogu in pravici!

Pameten predlog.

Kot imamo danes že vpeljene občinske zdravnike in živinozdravnike, tako bomo dobili polagoma tudi občinske agronome, to je veščake, izšolane v najrazličnejših kmetijskih panogah, ki bodo na razpolago za pouk in nasvet vsem kmetovalcem. Predlog v tem oziru je že bil vložen pri predsedstvu poslanske zbornice v Rimu od strani poslance Marescalchi-a in še 5 drugih poslancev. Predlog zaenkrat predvideva prostovoljno namučanje agronomov od strani občin.

32 milijonov lir za bitko za žito.

Iz obračuna državnega zaklada z dne 30. septembra je razvidno, da je predvidevanih za bitko za žito 32 milijonov lir. Znatna svota.

Še nekaj.

Od raznih strani dobiva uprava »G. Straže« vprašanja: ali je še kaj »G. Pratič«. Odgovarjamo, da jih je točasno še nekaj v zalogi. Kdor jih želi, naj ne mudi!

Kaj je z »G. Pratičom«?

Nekateri naročniki »plačniki niso se prejeli« »G. Pratič«, kot jim je bilo obljubljeno. Komur ni bila še doposlana vediti, da jo dobi v kratkem. Prosimo malo potrpljenja, vsi pridejo na vrsto!

»Gospodarski list«.

Pet let krepkega in vstrajnega življenja ima že za seboj ta našega kmeta prekornostni list. Prva letošnja številka, ki je že izšla, je še bolj živahna kot prejšnje. Lista ne bomo hvalili, ker se hvali sam. Gospodarji, le sezite po njem! Za tri litre vina ga dobite celo leto!

Sprememba vlade v Belgradu?

V Belgradu spet živahno vre, odkar se Pašić na Francoskem v Montecarlju solnči. Radikalni prvaki se med seboj posvetojujejo. Pravi, da hočejo na Pašičevo mesto spraviti sedanjega zunanjega ministra Ninčića. Stari vladni predsednik jim je torej že v lastni stranki postal — prestar.

Rusi in Kitajci se kregajo.

Na daljnem vzhodu se je raznel nov spor, ki utegne imeti še resne posledice. Strahovalec vzhodne Kitajske maršal Tsang-tso-Lin je hotel kar meni nič tebi nič prevažati svoje vojake po vzhodno kitajskih železnicah. Te so pa ruska last. Zato so se ruski uradniki uprli ob lastnemu maršalu. Ta jih je pa dal kratkomalo poloviti in zapreti. Boljševiška vlada je poslala Kitajcem oster protest in zahteva, naj takoj izpuste zaprte uradnike, sicer bo vojna. Baje so zaprte Ruse že izpustili.

Zopet trkajo na vrata.

Na vrata ameriških upnikov trka zopet en dolžnik. Francozje hočejo poravnati svoj dolg v Ameriki. Prihodnji teden se bodo že začeli pogajati.

Še mu ne dajo miru.

Rumunski princ Karol, ki se je zastran politike in ljubezni odposlal prestolu, je dobil lahko pljučnico. Ko so v Romuniji za to zvedeli, so poslali k bolniku tri visoke gospode, naj princa začno spet pregovarjati.

Prosveta v narodni skupščini.

V nedeljo popoldne so začeli razpravljati v beograjski poslanski zbornici o proračunu prosvetnega ministrstva. Minister Radić je razlagal, kako bo dvignil pouk v ljudskih šolah, vpeljal ruščino v gimnazije in realke ter prepovedal akademikom stavkati in demonstrirati proti prosvetnemu ali kakor oni pravi »svojem« ministru. Na to je poslanec Pribičević bral Radiću ostre levite. Minister je večkrat padel iz ravnotežja. Ko so govorili še drugi poslanci, bi kmalu prišlo do rabuk. Minister jih je precej slišal o svoji »seljaški prosvetni politiki«. Šele ob jutranjem svitu je bil proračun sprejet.

Ako želiš imeti vse

številke »G. Straže« tega leta in nisi še poravnal naročnine, stori to takoj. Pozneje dostikrat tudi pri najboljši volji ni mogoče več vsem postreči, ker nekatere številke lista poidejo, zmanjkajo.

Pametna prepoved.

Od goriške podprefektore smo dobili: Po javnih ulicah, trgih in drugih javnih prostorih je prepovedano hoditi v maskeradni obleki. Izjeme so dovoljene seveda po predhodnem dogovoru z javnim oblastvom pri običajnih pustnih korzh v dobrodelne svrhe.

Maske so dovoljene le na plesih. Maske se pa morajo izkazati službujočim uradnikom varnostnega oblastva ob vsaki zahtevi Prepovedane so nedostojne maske, ki bi žale npr. ali verski čut Pravtako tudi duhovski ali vojaški kostumi.

Kdor se ne bo po tem ravnal, bo strogo kaznovan.

DNEVNE VESTI.**Dekan dr. Jožef Kržišnik - umrl.**

Zadnjič smo kratko javili, da je dekan v Trnovem pri Ilirski Bistrici dr. Jožef M. Kržišnik nevarno obolel. Še predno so pa naši čitatelji dobili list v roke, je bil g. dekan že mrtev. V petek dne 22. t. m. je podlegel kratki, a težki bolezni, ki ga je napadla in v ponedeljek dne 25. t. m. predpoldne so ga že položili v hladni grob.

Dr. Kržišnik se je rodil 21. marca 1865 pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko. V mašnika je bil posvečen v Mariboru 25. julija 1891. Do leta 1900., ko je postal doktor modroslovja, je služboval po raznih krajih lavantinske škofije. V avgustu l. 1900. je bil sprejet v ljubljansko škofijo in nameščen za kaplana v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Po smrti župnika in dekana Ivana Vesela je bil najprvo imenovan za župnega upravitelja, dne 12. aprila 1901 pa umeščen za župnika. Kmalu za tem je bil imenovan za dekana trnovske dekanije in za škof. duh. svetnika. Tu v Trnovem je razvil pokojnik vse svoje bogate duševne sile v prosoh in blagor slovenskega ljudstva. Udejstvoval se je na vseh poljih javnega delovanja. Neumorno se je trudil na prosvetnem, združnem, cerkv. in pol. posluhu ter dosegel lepe uspehe. Kot velik in ožji prijatelj dr. Kreka je bil med ustanovitvi in graditelji Slov. ljudske stranke na Notranjskem. Po vojni je bila, kakor znano, dekanija Trnovo, ki je pripadla Italiji, priključena goriški nadškofiji. Lansko leto o binkoštih je pripadla na skoro cela dekanija novoustanovljeni reški škofiji. Tudi v novih razmerah je rajni neustrašeno branil pravice našega naroda, ki ga bo zato ohranil v častnem in trajnem spominu.

Pogreb

Takega pogreba kot ga je imel pokojni gospod dekan še ni učakala Bistriška dolina. Verniki od blizu in daleč so privreli skupaj, da počaste spomin tega zares velikega moža. Pogrebne obrede je opravil upravitelj reške škofije mons. Sain; 27 sobratov je prisostvovalo. V cerkvi je imel dovršeno izklesan žalni govor postojnski dekan č. g. Krhne. Po obredih se je razvil dolg sprevod mimo zavoda č. g. šolskih sester. Godba, požarna bramba, zastopniki najrazličnejših organizacij in

preko 5000 faranov je stopalo za krsto. Ob odprtem grobu se je poslovljalo od rajnega dekana v imenu občine gospod Žnidaršiči. V imenu slovanskih krščanskih organizacij je govoril v krasnih besedah dr. Janko Kralj. Končno se je poslovil od njega v kratkih besedah še poslanec dr. Wilfan.

Lep dan je sijal nad našo dolino, ko smo nesli k zadnjemu počitku blagega in plemenitega pokojnika, v naših srcih je pa bila težka bol in naše duše so plakale. Zopet smo izgubili iz naših vrst značajnega in odločnega moža, pogumnega borca, katerega bomo občutno pogrešali.

Pokoj in večni mir njegovi duši, slava njegovemu spominu!

ZADNJA ŠTEVILKA.

Danes smo poslali zadnjič list še vsem naročnikom, ne oziraje se na to ali so naročnino za 1926 poravnali ali ne. Prihodnjo številko pa pošljemo samo onim naročnikom, kojih naročnino za tekoče leto smo že prejeli. Prizadete — ki jih je sicer zelo malo — prosimo, naj nam to oprostijo, saj dobro vedo, da ne gre za nezaupanje, ampak le za dobrobit lista, in naj uredijo naročnino.

Prvi ljudski župan v Ljubljani umrl.

21. t. m. je umrl v Ljubljani dr. Ljudevit Perič, bivši ljubljanski župan. Pokojnik je bil vzglednega moža, ki se je sam dokopal do uglednega mesta. Bil je sin preprostega železničarja iz Borovnice. Župan v Ljubljani je bil dvakrat. Obakrat so ga volile predvsem delavske množice. Županoval je kaj vzgledno. V tem so si vsi strankarji edini. Čeprav je bil vnet politični pristav socialnih demokratov, je vendar zelo lepo kot pravi kristjan umrl. Pogreb je bil zelo slovesen. — Ohranimo mu časten spomin!

Škof Slomšek med blaženimi.

Po prizadevanju lavantinskega škofa dr. Karlina se bo v Rimu v kratkem sestavila komisija, ki bo začela z delom za proglasitev škofa A. M. Slomška k blaženim.

Vseslovenski kat. shod v Ameriki.

Ob priliki mednarodnega evharističnega kongresa v Čikagi (Amerika) priredijo tamošnji Slovenci

GOSPODARSTVO.

Melioracija Lijaka.

V soboto, dne 23. t. m. se je vršil v goriški občinski hiši sestanek z dnevnim redom »Melioracija zemljišč ob Lijaku«. Sestanka so se udeležili zastopniki najrazličnejših oblastev, med drugimi podpref. Scotti, goriški župan Bombig, zastopnik Urada za kmetijski potovalni pouk iz Vidma, baron Caprara, razni kmetijski strokovnjaki, nekaj zastopnikov prizadetih kmetovalcev, itd.

Podravnatelj goriškega Urada za kmetijski potovalni pouk dr. Detalmo Tonizzo je obrazložil vprašanje glede ureditve Lijaka, in sicer:

Vse ozemlje, ki trpi vsled poplav Lijaka obsega okoli 870 ha ali nekaj nad 2000 njiv površine. Na debelo preračunjeni stroški za celotno ureditev znašajo okoli 2.300.000 L. Od te svote je potreba odšteti okoli 800.000 L, ki bi jih morala prispevati država za ureditev zemlje in skalojva nad izvirkom Lijaka. Ostane svota poldruga miliona lir ki je potrebna za ureditev same struge Lijaka.

Ako se doseže, da bo ureditev Lijaka klasificirana v prvi kategoriji, bo država prispevala za ureditev 50% vseh stroškov, dežela pa 20% (tak je zakon). Od poldruga miliona bi torej šlo 70% na breme države in dežele in mogoče še manj kot 30% ali okroglo 450.000 lir pa na breme prizadetih posestnikov. Ako porazdelimo imenovano svoto na število prizadetih njiv površine, bi znašali stroški za vsako njivo okoli 230 L. Ko bi bila celotna ureditev že končana, bi bilo še nekoliko stroškov za vzdrževanje struge in vseh izgotovljenih vodnih naprav. Ti stroški so preračunjeni okroglo na letnih 12.000 L, ali okoli 6 L na vsako njivo.

Ni pa potrebno misliti, da bi morali posestniki takoj prispevati vseh 230 L na njivo za ureditev, ker denar si bi izposodili in ga polagoma vračali z obrestmi vred. Tako bi bilo še to neznatno breme za mnogo olajšano.

Približno navedeno je razložil g. dr. D. Tonizzo in povedal tudi kako je potrebno začeti, da se postopa so glasno z zakonom in da se kmalu prispe do cilja.

Predvsem je potrebno izbrati poseben odbor, ki zbere nekoliko denarja, potrebnega za sestavo prošnje, za preskrbo raznih dokumentov (od kmet. urada, od zdravstvenega urada itd.), predvsem pa za napravo načrta in proračuna za ureditev. Načrt in proračun se morata predložiti prošnji za klasifikiranje. Ti stroški so preračunjeni na okoli

8000 L, katere se bo skušalo dobiti predvsem od prizadetih občin.

Ko se doseže klasifikacija (upa se doseči približno junija t. l.), se bo ustanovila posebna zadruga za ureditev. Zadruga si potem preskrbi financiacijo; v Italiji so posebni denarni zavodi za posojanje denarja, ki je potreben za ureditev. To se upa doseči do pomladi 1927, ter takoj začeti z delom. Dela bodo mogoče trajala 5 let, mogoče pa bodo izvršena še prej.

Ko bo ureditev končana, se bo melioracijska zadruga morala preurediti v zadrugo za vzdrževanje izvršene melioracije, ker potrebne bodo še vedno vsakovrstne poprave itd.

Dohodek, ki ga daje zemljišče ob Lijaku, je danes pičel (nekaj slabega sena) in vrhu tega še negotov, da ga voda ne odnese. Ko bo ureditev dokončana, se bo moralo na vsak način vse zemljišče preorati. Skoraj gotovo bo večina kmetovalcev tam držala niive; če bodo pa hoteli imeti travnike, jih bodo morali podsejati. Dohodek se bo na ta način gotovo vsaj podvojil. Mogoče je, da si bo zadruga nabavila motorni plug in z njim orala (globoko oranje). Potrebno bo tudi zasaditi nekoliko dreves, kar pa je vse še vprašanje bodočnosti.

Takoj na sobotnem sestanku je bil izbran odbor, ki si bo preskrbel

zgoraj omenjenih 8000 lir za napravo načrta in za vložitev prošnje. V odbor so bili imenovani naslednji gg.: Senator Bombig, občinski komisar mesta Gorice za predsednika (bo lahko pri ministrstvu urgiral pospešitev rešitve), za podpredsednika ing. Villani, kot najboljši prizadeti posestnik, za tajnika dr. D. Tonizzo kot načelnik Urada za kmetijski potovalni pouk v Gorici (najboljše jamstvo, da bodo tajniški posli izvršeni hitro in v redu), za odbornike: baron Caprara, voditelj fašistov (je večkrat v Rimu, kjer bo lahko pospešil rešitev prošnje), potem župani vseh prizadetih občin (Solkan, Sempas, Osek, Črniče, Vogersko) nadalje pet zastopnikov prizadetih posestnikov, med njimi tudi grofica Coronini Kromberg.

Upati smemo, da bo ta odbor preskrbel kmalu vse potrebno za vložitev prošnje in da bo prošnja kmalu rešena, ter da bo prišlo kmalu do ustanovitve zadruge, ki bo začela z urejevanjem. Svetujemo prizadetim kmetovalcem, da se dobro pouče o predpisih zakona za melioracije (bodo priobčeni v »Gosp. listu«) in da se potem ne spustijo begati in da ne verujejo vsem mogočim čenčam, katere bodo širili marsikateri. O kakšni izgubi premoženja ni nobenega govora in melioracija bo samo koristila vsem kmetovalcem.

Potrebno je le, da se v resnici izvrši in to čimprej.

Inž. Josip Rustja.

njegovo pravico, vse drugo vam bo navrženo. Kako se to danes kaže? Moderni gospodarski ustroj goni podjetnika, da proizvaja več kot je dovolj za kritje potreb; nastane borba za trg, surova tekma, ki vničuje vsa dela duha od srca ter naredi iz ljudi živali, ki strežejo le svojim telesnim potrebam. To se godi, ker ljudje pozabljajo, da so na svetu za nekaj višjega kot le za stran železice.

Ko bo krščanski socialni nauk tudi v tem pogledu osvobodil svet »bo Bog zopet gospodar družbe«. Nauki krščanskega socializma morajo prodreti navzgor in navzdol, če hoče svet obstati. Koliko bolj velja to za naš majhni narod ob Savi in Soči.

Za premislek v pustnem času.

Neprijetnosti, ki jih doživljamo že nad deset let ne zadostujejo, da bi se nekateri spametovali. Živimo v pustnem času, ko dokazuje svojo norost marsikdo, ki smo ga smatrali za resnega in pametnega. Naše ljudstvo trpi moralno in fizično. Gospodarski položaj je tak, da goni naše sicer trpljenje vajeno ljudstvo v obup. V hudi zimi pomanjkje velikemu delu revnejših slojev obleke, kuriva in hrane. Naše ljudstvo trpi molče in si z velikim naporom pridobiva najpotrebnejšega. Moralno trpljenje je temu enako, ko izgubljamo dan na dan vse kar smo v desetletjih pridobili. Ako bi vse naše sile strnili v resno, najresnejše delo, bi položaj, v katerem se nahajamo vsaj deloma zboljšali. Namesto tega vidimo, kako hočejo nekateri zbrisati naše gore s pustnimi norostmi in plesi. Naša naloga je mladino vzgajati v resne člane našega naroda, v trde značaje, ki bodo znali kljubovati težkočam, ki jih doživlja in jih bode doživljal naš narod. To mladino zapeljujejo nekateri v plesna veseljačenja na najogabnejši način. V listih vabijo nekatera društva na svoje plesne prireditve. Eno izmed teh vabil se glasi: »Kdor še premišluje, naj ne šteje knofov, ampak naj pride in ne bo se kesal. Dvorange, biks, in milijoni žarnic, frak, saksofon in jazz band, vrtinci mladine in valovi mladosti, cvetice in kotiljoni, bufet, zlasti vipavček in pristne klobase, veseli obrazi, torte in sir in malinovec in židana volja: vse prvovrstno!« Marsikdo, ki nima najtoplejšega, je zaskrpal z zobmi, ko je to prebral. Tako vabljenje je ogabno za vsakega, ki ima možgane v redu, ter po drugi strani izzivalno za tiste, ki še kruha stradajo. Drugo društvo se v svojem vabilu na »Velik trgovski ples« sklicuje na

SOCIALNI VESTNIK.

(Nadaljevanje iz pastirskega pisma avstrijskih škofov.)

Bratje v Kristusu.

»Človek je podoba božja,« so svete besede. Zato ima vsak človek gotove pravice in nedotakljivo čast. Sveto je njegovo pravo do življenja in pridobivanja duhovnih dobrin. V tem ni razločka med ljudmi. Apostol narodov bi rekel, da imata tovarnar in njegov delavec enako pravico do zveličanja duše.

Zato pridiga krščanstvo sveto vzajemnost vseh ljudi. To pomeni več kot revolucionarna krilatica »bratstvo, enakost«. To je sveta družinska zajednica otrok božjih. V taki zajednici je prava svoboda, pravo bratstvo. »Bratje«, pravi apostol, »za svobodo ste rojeni, služite v ljubezni drug drugemu.« Taki nauki so zmogni, da uredijo družabno stanje. Kjer se pa družba po njih ne ravna, je zaman vsaka postava državnih zbornic ali vladarjev. Krščanstvo hoče ustvariti iz človeštva družino vseh narodov.

Zato je na prvem mestu zapoved o ljubezni do Boga, prva za njo pa

»ljubi bližnjega, kakor samega sebe.« Postava pravičnosti in ljubezni do bližnjaka! Prva zapoveduje, da mora človek pravice svojega bližnjaka priznati in braniti. Prepoveduje mu jih teptati in kršiti. Vsakdo pozna in čuva svojo pravico do življenja, do lastnine, do časti in dobrega imena, do dela, do pravice na služek, do družinske sreče, do miru, do državljanskih pravic, do narodnih, jezikovnih in cele vrste drugih. Toda ravno te mora priznati tudi svojemu bližnjiku, mu jih pustiti in ji celo braniti!

Zato je pa potrebna ljubezen do bližnjaka. Ta ljubezen je glavna socialna zapoved o krščanstvu; je nerazdružljiva z ljubeznijo do Boga. Ta ustvarja vse, kar rešuje človeštvo pogina. Kjer ona kraljuje se socialne reforme same ob sebi razumejo. Če pa ni v človeških srcih, ne bo noben komunizem izpeljal svojih socialnih načrtov.

Višji cilji.

Ob koncu je še ena zapoved, ki je tudi globoko socialna in ta je: »Iščite najprej kraljestvo božje in

bahati. Tudi ni hotela nikamor; za krasne obleke ji ni bilo in gosposki družbi se je izogibala, če je le mogla. Večkrat jo je moral prisiliti. Pod roko ga je baje že marsikdo prosil, da bi mu jo dal za ženo.

Gospod Blasius Sektator se je bratil ponajveč s tujci, ki jih je bilo tam kakor gob po dežju. V najemu so imeli pristave in dvorce, često za par grošev na leto. Imena Sektatorjevih znancev so se vseskozi končevala na »as« — »o« — »er« — »i«, torej sami Lahi, Nemci in Španci. Sam Bog ve, kje se je seznanil z njimi.

Domači rodovi pa, niti najbolj cesarski, niso hoteli imeti s Karlštejskim gospodom nič opraviti, morda tudi zaradi njegove zunanosti, čeprav jim je šel sam večkrat zelo prijazno na roko.

Karlštejska družinčad je bila po večini tudi tuja, segnana iz vseh kotov sveta, saj je gospod Sektator najemal najrajši take ki jih niso mogli rabiti niti pri najbolj razvpitih polkih. In res je bilo nevarno, iti v mraku iz hiše.

Tudi dekan ni več tu stanoval; tako je vse propadalo in kako naglo! Prej so se vršile v tukajšnjih cer-

kvah božje službe v največjem sijaju. Brneli so medeni kotli, donele trobente, piskali klarineti, od lovskih rogov so se tresla okna, pri oltarju je na dekanu kar gorelo od zlata in biserov... Sedaj pa so viseli v omarah oguljeni ornat in zlati, za ped široki obšivi so bili odparani; tudi molji so se že zaredili v oblačilih, ki so jih pustili tu, ker jih niso mogli prodati.

Gospod Blasius Sektator je bil drugače pobožen, saj je nosil na zlati verižici neko podobico. Takrat je bila namreč tudi pri vojaštvu naveda, da so nosili podobice patronov kot zaščito proti krogam, mečem in partizanam.

Gospod Sektator je nosil tole podobico že dobrih dvajset let. Pod njo je imel vшит še skrbno zviti papir, na katerem je bila napisana nekakšna zakletva proti nevarnostim. Vsak dan, ko je šel spat in ko je vstajal, je molil to molitvico na glas. In ta nabožnost mu je popolnoma zadoštovala. Saj ni hotel ničesar drugega kot to, da si zavaruje življenje proti vsem zasedam. Ali si ga je zavaroval?

Oba sina sta prišla obiskat gospoda Sektatorja. Kdo ve, kdaj ga

bosta zopet videla in kdaj se jima posreči, da bosta zopet bežala mimo Karlštejna.

Oče ju ni mogel spoznati; vsaj delal se je tako. Ko sta se bližala prvim vratom, je dal trobiti, češ da je morda kdo od dvora. Toda rog je glasniku pri vsakem tretjem dihu odrekel.

Gospod Blasius Sektator si je oblekel drug suknjič ter si opasal praznični kord. Samo drugega peresa ni mogel najti, da bi si ga pripel na klobuk. Pa saj je bil itak veter, da so se dvigali oblaki prahu, tako da je moral človek zapreti usta in oči. Še odnesel bi mu pero in potem bi se otroci v Budnjanih igrali s peresom gospoda grajskega oskrbnika!

»Iskreno pozdravljena, ljuba gospoda!«

Gospod Sektator se je prišleccema dvorljivo klanjal.

»Kaj naju ne poznaš, oče? — Tvoja sinova sva!«

»Kako bi vaju poznal! — Saj je čuvaj oznanjal gospodo od dvora!«

Čuvaj Bohuslav je postrani pogledal gospoda oskrbnika: tema le bi gotovo ne bil trobil, če bi mu ne bil gospod ukazal. Prej so trobili le najvišjim deželnim uradnikom in še to

VACLAV BENEŠ - TŘEBÍZSKÝ

Dve povesti Karlštejskega vrana

Iz češčine prevel dr. Fran Bradač.

(Dalje.)

Iz besed gospoda Sektatorja so sklepali, da je bil tudi on vojak in da je prehodil ves svet, ker je včasih zmleval vse jezike, baje celo tatarskega. Njegov korak je bil seveda vojaški; toda tako more stopati vsak potepuh, če ima le telo za to. In često zna to bolje nego najslavnejši general. Saj so takrat itak nosili generale večji del v nosilnicah. Res je za tridesetletno vojno značilno, da je prve vojskovodje neznosno trgalo in bodlo v nogah in košteh. Če jih ni bodla in pekla vest, jih je pa bolezen. Vest je v njihovih glavah in pod njihovimi prsi skoro neprestano trdo spala.

Sinova že nekaj let nista obiskala svojega očeta. Staremu Sektatorju se je često po njih tožilo, zlasti tudi zato, ker se ni mogel z njima pobahati; saj sta bila baje kar z zlatom obložena. S hčerko se ni mogel po-

človekoljubnost in razne druge lastnosti, ki so v največjem nasprotju s plesnimi prireditvami. Prizadetim svetujemo, naj bodo pri vabilih na svoje takovrstne »človekoljubne« prireditve bolj skromni. Najbolje bi bilo, da se v ta namen ne poslužujejo dragocenega prostora v naših listih.

Naša društva pozivamo, naj napovedo boj praznovanju pusta s plesi in žretjem. Prireditve v tem času naj služijo pouku in zdravi zabavi, ki človeka vedri in mu daje novih moči, da se lažje bori proti težavam življenja. Za prirejanje plesov in

žretja ni potreba nobenih društev. Takih prireditev je bilo še preveč, ko nismo imeli nobenega društva. Plesi so bili glavna ovira, da se naše društveno življenje ni moglo tako razviti, kakor bi se lahko. Vsak de-lavec na prosvetnem polju je imel glavnega sovražnika v plesih in pitju. Današnji plesi so poleg tega veliko nedostojnejši nego so bili včasih. Nočemo se spuščati v podrobnosti, ker jih tisti, katerim so te vrste namenjene, dobro poznajo. Naša društva niso zato, da bi gojila razuzdanost in zapravljanje, ampak zato, da se proti tem slabostim bore.

Kaj je novega na deželi?

Podgora.

Ker sem bil opozorjen na 22. št. letošnje »Edinosti«, kjer se menda že drugič razpravlja o našem cerkvenem razpitu, sem prisiljen ugotoviti sledeče:

I. Zadeva podgorskega cerkvenega petja ne spada ne v »Edinost«, ne v »Goriško Stražo«. Ne razumem, kako se more v političnih listih razpravljati o tej zadevi, ki spada pred strokovni forum. Prvi dopisnik »Edinosti« mora imeti posebne namene, ki so meni »neznani«.

II. Dopisnik »Edinosti« misli, da bi moral cerkveno petje plačati duhovnik, saj tako se glasi oni stavek: »Za stroške pa naj skrbi, kdor goste vabi«. Nasvet je zelo duhovit in sem zanj hvaležen, vendar pa upam, da dopisnik misli s tem na Boga, kateri vabi ljudi v cerkev po svojih duhovnikih. Bog plačuje vsako dobro delo — plača tudi petje. Če je dopisnik tega prepričan, bo gotovo končal brezplodno polemiko in krepko reorganiziral cerkveno petje v Podgori.

III. Ostalih naukov in navodil od te strani — potem pol. listov — ne sprejemam in ne uvažujem. Je zato na razpolago drugi forum, ki ga dopisniki dobro poznajo — tam sem vedno na razpolago.

V Podgori, dne 26. jan. 1926.

Stanič Stanko, kurat.

Miren.

Slovensko izobraževalno društvo v Mirnu vprizori v nedeljo dne 31. t. m. ob 3. uri in pol pop. v dvorani g. J. Marmolje pri mostu — burko v 5. dejanjih »Babilon«. Igra je dosegla povsod največje uspehe in brez dvoma bo na odru mirenškega izobraževalnega društva dosegla poseben uspeh. Ta res dobro izbrana burka nudi gledalcu priliko, da se prav pristrčno nasmeje. Mladi Maks, poln humorja in pretkanosti, zavaja svoje strice, teto, sestrično ter nje-nega ljubimca v prave babilonske zmešnjave in neljube zadrege, poslu-

žujoč se pri tem raznih sredstev, tudi strahov, da se jim mora človek do dobra nasmejati. Pri tem pa pokaže toliko nežne ljubezni do svoje zapuščene in prezirane sestrične Jelice, da spoznamo tudi njegovo dobro srce. Izmed ostalih osebnosti se nam bo morda zasmilil stari Trnovski, ki se je štel med najsrečnejše ljudi, takrat, kadar je smel spati. No, njegova ženka s prav marljivim jezičkom je že znala poskrbeti, da je donela nad njim vedno mogočna trobenta. Vsekakor: v nedeljo pridite v Miren in ne bo vam žal. Pošteno se boste nasmejali.

Tolmin.

Zadnje dni roma po naših vaseh — kot je bilo že v zadnji št. »G. S.« omenjeno — odposlanec Z. P. D. Krašna mlad dijak. Žabče so mu premajhne in predaleč, zato jih ni prav nič vesel. Med naše dijakke se sploh ne upa, ker ga pozna jo. Zato je poskusil še v Zatominu, kjer se je za terek pripravljalo poskusno glasovanje za ali proti »Prosvetni Zvezi«. Na izid glasovanja je čakal naš junak spodaj za pečjo, povabljen od bivšega odbornika. Ko je zvedel za zaupnico P. Z., je dal še par tajnih navodil, med temi, naj nihče ne izstopa iz društva, ampak naj rovari dalje. No, g. Krašna, Vam diši inventar, kaj ne? Ali vedite, da imamo pravila, ki jih tudi oblastvo spoštuje in priznava. Če pa hočete z lažipolitiko kaj doseči, Vam ne-kaj povemo na uho. Rekli ste, pravila lahko ostanejo. Prav, ker smo zadovoljni tudi mi. Saj so na krščanski podlagi. Zakaj ste se pa potem norčevali, da morajo naši člani baje vsak mesec k sveti spovedi po pravih. Kako se to vjema z Vašim krščanstvom? Ne pozabite, da ste se svojčas v šoli norčevali iz svetih reči. Vedite, da našim društvenikom vera ni srajca, ki se preobleče vsako soboto, kot znate sami dobro. Ne-kateri so Vam res nasledili, med temi, žal, bivši predsednik Jožef Kra-gelj in še par drugih Kragljev. Poz-

namo njihove verske nazore, a toliko rečemo z mirno vestjo, da bi Vam nikdar ne nasledili, ko bi prišli z vso svojo barvo jasno na dan. G. Krašna, zakaj niste raje začeli novo ustvarjati društva, da bi okusili, koliko truda stane, spraviti in obdržati eno društvo do take višine, kot je ravno naše. Zakaj pripočate tajno rovarjenje?

* * *

Mladi Krašna, ki se bi baje moral bolj brigati za šolske knjige in zvezke kot se, naj pusti politiko in društva pri miru. Naj počaka, da postane velik in pokaže, da res ne-kaj zna ne samo par naučenih fraz. Dober prijatelj.

Solkan.

V nedeljo dne 31. januarja 1926 se bo vršil občni zbor podružnice »Zelenega križa« v dvorani g. Alojzija Mozetiča. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Dnevni red po pravih. Člani, udeležite se občnega zbora polnoštevilno.

Idrija ob Bači.

Govori se, da je opravo tolminškega faliranega konsuma kupil ravnatelj našega konsuma g. Kovačič. Ali bo služila ta oprava za družništvo ali zasebni špekulaciji? Ali bo morda naš konsum odprl novo »podružnico« v Tolminu? Med člani naše zadruga je vzbudila ta zadeva precej zanimanja.

Čitajte, širite, naročajte
»GORIŠKO STRAŽO«,
ki je najbolj razširjeni slovenski list na Goriškem!

ZOBOZDRAVNIK
Dr. L. MERMOLJA
špecialist za ustne in zobne
bolezni, ordinira
v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Röntgenologični zavod
za zdravljenje in diagnostiko
primarija Dr. A. DE FIORI
v GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14
SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Plačam najvišje cene za kože
lisic, podlasic, kun, zajcev, mačk
veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d.
Prodajam PASTI in POSEBNO MESO
za lov na divjačino.

Delavnica za strojenje in barvanje
Nihče nima pravice kupovati zame
WALTER WINDSPACH
GORICA - Via Carducci 6 - GORICA
Pozor na izpremenjeni naslov!

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Hegenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja.
Blago solidno! Gene zmerne!

le enkrat; trikrat so zatrobili le, kar dar je prihajal sam kralj.

»Tisočkrat pozdravljena! — Posenosen sem na vaju, moja draga sinalska!«

Gospod Sektator se je ošabno ozrl na služabništvo, ki se je zbralo pri prvih vratih. Dobro leto je že, odkar niso pozdravili na Karlštejnu odličnejšega gosta. Bodo vsaj zopet dobili kak groš. Saj itak pride prej kokoš do zrnja, nego tukajšnji sluga do denarja. Prejšnji Karlštejnski služabniki bi ne bili vzeli od nikogar ničesar, čeprav bi dajal vsakemu cekin. Tudi jim tega ni bilo treba. Karlštejnskemu opodi se je godilo tako dobro kakor vlastelinu. Danes so se seveda tu samo valjali, toda imeli so prazen žep in prazen želodec. Najhuje pa se je godilo njihove-mu grlu; saj je bilo suho kakor žleb, po katerem že cel mesec ni tekla voda in se je upiralo vanj dan na dan julijsko solnce.

»Od teh le dveh nam bo že kaj padlo v žep! — Sta baje njegova sinova!« so rekli drug drugemu; vendar so si ogledovali cesarska častni-ka od glave do nog. Morali pa so priznati, da sta taka, kot bi bila plemenitaškega rodu. Kako sta sedela

na konjih, kakor ne zna navaden človek, pa naj se uči še tako dolgo. Take kretnje morajo biti že v krvi.

Potem je gospod Sektator poljubil enega za drugim in ga objel.

»Kje je sestra?« je vprašal starejši in se oziral naokoli.

»Ne vem, kaj naj z njo počnem!«

Gospod Sektator je rekel te besede po nemško, da ne bi družinčad razumela.

»Prišla sva sem skoro zaradi nje!«

»Zaradi nje? — In zavoljo mene ne?«

»Ako veva, oče, da si zdrav, nama zadostuje!«

Čez čelo gospoda Sektatorja je švignil oblak.

»Odkod prihajata in kam sta namenjena?«

»Bežimo, oče, in namenila sva se, da ostaneva dva ali tri dni tukaj.«

»Bežite in ne veste, kam?«

»Ti se čudiš, oče! — Midva sva se temu že privadila! — Jaz sem bežal s svojim regimentom štirikrat in tukajle brat niti ne ve, kolikokrat so že merili Švedi v njegov hrbet!«

»Čudne šale, dragi sin!«

»Ampak resnične, oče!«

»Pa kaj gospod general?«

»Danes ne veva zanj! — Kaj nam tudi mar. — Na begu skrbi vsak za svojo kožo!«

Med tem je pripeljal gospod Blasius Sektator sina v svojo sobo, kjer so drugekrat stanovali oskrbniki plemenitega rodu.

Družinčad kar ni mogla razumeti besed obeh oskrbnikovih sinov. Iz dveh, treh stavkov je uvela le po eno besedo. Sina sta govorila z očetom nemški. Gotovo so zopet cesarski zmagali, ker sta ta dva gospoda tako vesela in tako brezskrbna. In marsikomu se je stožilo po stari vojaški službi, ko so jim pravili gospodje oficirji: »Vzemite, fantje, kjer se da, in ne prizanašajte nikomur! — Naj bo prijatelj ali sovražnik, kar plenite brez razlike!« — Samo da so se tu na Karlštejnu že preveč porlenili.

»Imava ženina za Kristino!«

Čelo gospoda oskrbnika se je zjasnilo. Saj je že sam neštokrat mislil na hčerino poroko ter se je bahal, da mu je že marsikdo rekel za njeno roko.

»Pa kje neki tiči? — Že toliko let je nisva videla! — Menda se bo lahko poročila?«

»V nevesto je dozorela že pred letom. — Ampak to je čuden tvor, sinova moja! Kakor da ni iz našega rodu. Čisto po materi je. — Cele dni se potika po gozdu.«

»Brez dvoma hodi na lov?«

Starejši brat se je pomenljivo namrdnil.

»Midva je niti ne pozna!« je pripomnil mlajši.

»In kakšnega ženina sta izbrala, kakšnega svaka sebi in zeta meni?«

»Takega, oče, ki more od jutra do večera razmetavati »tolarje« z obema rokama. In vendar mu ne zmanjka; vedno več ima.«

»Kako se imenuje? — Zares sem radoveden!«

»Grof Clenomore — Clonebuch!«

»Butler?«

»Starega Riharda sin!«

»Na Karlštejnu je ležal njegov oče celih šest mesecev!«

»Pa kako sta se z njim seznanila?«

»Najin zvest prijatelj! — Sva že dve leti v istem polku; jaz pri prvi, on pri drugi korneti!«

»In kako se je spomnil na mojo hčerko?«

»Saj mu pripovedujem o njej tudi kadar bežimo iz bitke!«

Sentviška gora.

Iz naših krajev že več časa ni bilo nobenega dopisa, zato sprejmi, draga »Straža«, sedaj par vrstic več. Gospodarstvo pri nas dobro napreduje. Dokaz temu so združene mlekarne, ki so se ustanovile na Prapetnu, Gori in Dabru. Morda so še pregoste; zlasti zadnji dve sta komaj pet minut oddaljeni druga od druge, a vendar vse dobro uspeva. Sicer pride tu pa tam do neso-glasja, a skrbnost odborov in do-bra volja članov premagata vse to in podjetje deluje mirno naprej. Maslo, ki ga izdelujejo skoro vse mlekarne v naših krajih, se lahko prodaja. V zadnjem času so dobile naše mlekarne dobrega odjemalca v osebi g. Josipa Zotti-ja iz Tržiča. Našim zakonitim žganjarnam bo treba v kratkem preskrbeti revizijo, da se bo videlo, kako se drže zakona o točenju alkoholnih pijač, zlasti ob nedeljah. Pogledati bo treba tudi kako preskrbujejo ljudi naše trafike z monopolnimi pred-meti, zlasti s soljo. Ali se isti pro-dajajo po predpisanih cenah? To-rej pozor prizadeti, da ne bo po-tem nepotrebne jeze, ako bomo v najkrajšem času o tem razpravljali pred sodnijo. Kar smo rekli, velja pa še v večji meri za našega peka in njegovo družbo. Tudi tu bo po-trebno, da bodo oblastva prizadete poučila, kaj je postavno in kaj ni, ako kmalu ne nehajo. Zlasti žali ljudi, da ima celo med sv. mašo ob nedeljah odprt brlog. Žal, da se da-jo celo dobri in pošteni fantje tja speljati. Toda zdaj je dosti! Ne bo-mo se ozirali, kdo je kriv in kdo nedolžen; bodo že oblastva ugoto-vila resnico. Jaz pa bom v slučaju, da škandal ne preneha, poslal po-poln imenik te družbe v »G. S.« Zato dobrim fantom še enkrat re-čem: pustite tisto družbo in po-iščite si primerne zabave drugje. Svetoval bi fantom, da pristopijo h »Kat. prosv. društvu«. Skrajni čas je že, da se spet malo razmahne in oživi po dolgem spanju. Mnogi fantje, ki so nekaj šli na lim svobodomiselnim nazorom, so zdaj siti komunistično-liberalne plaže in bi bili pripravljeni sodelovati z drugimi v »Kat. prosv. društvu«. Dolžnost odbora je zato, da skliče občni zbor in se poživijo odseki, zlasti pevski in tudi dramatični. Za-vedali naj bi se tudi, odbor in udje, da društveno delovanje ne obstoja samo v prirejanju veselice, ampak pred vsem v večernih sestankih v društveni sobi, kjer se zbirajo fantje-društveniki, zlasti zdaj po-zi-mi vsak večer. Tu naj imajo svoje zabave, obenem se pa tudi kaj do-brega naučijo. Tu je še mnogo po-trebnega in lepega dela. Kaj je dan-es bolj potrebno kot da se mla-dina reši moralne propasti, katera ji grozi? In v to so v prvi vrsti po-klicana naša »Kat. prosv. društva«. Upam, da te besede ne bodo ostale le na papirju, ampak naše umeva-nje pri fantih in društvu, ker to bo v korist obojim.

Kakor drugod hočejo tudi pri nas med naše ljudi tržaški edinjaši vsi-liti svoje časopise, zlasti »Novice«. Kar brez naročila jih pošiljajo. Žal, da se tudi pri nas dobe ljudje in celo taki, ki se na splošno imajo za značajne, ki se trudijo za to ka-pitalistično raztrganijo.

Bo že prišel čas, ko bomo tem »značajnejšem« obrnili hrbet kot se je to že zgodilo včasih!

Batuje.

Po Vipaski dolini gredoč, sem se oglašil mimo grede tudi v Batujah pri dobro znanih, da zvem čez to-liko časa kakšno novo; in res ni mi manjkalo novosti, dobrih in slabih. Med dobre štejem živahno društve-no življenje, ki vlada v tej vasi že od nekdanj. Minulo nedeljo se je vr-šil že 18. občni zbor Prosветnega društva, ki je potrdil, da mladina napreduje in hoče živeti, da ne bo v zobeh okoličanom. A žal je tudi tam kakšen kalin, ki ne dela časti domači

vasi kot se je zgodilo minulo ne-deljo pred cerkvijo. Toda upam, da bodo pošteni fantje tudi to zalego ukrotili.

V nedeljo sem slišal, kako je s cerkvenim petjem in orgljanjem. Si-cer pa sem vedel že naprej, da tam deluje eden najboljših pevskih zbo-rov na Vipavskem.

Neka mamica mi je pravila ter tolmačila, da ni dobil orglavec in ne pevci že dve leti od županstva nika-ke nagrade, in posledica tega je od-stop celega zbora in tišina v hiši božji že od novega leta. Ni lepa tako umazana skopost županstva saj cer-kev je bila od nekdanj kraj, kjer je narod čul materino besedo iz lece in kora in danes, ko nima naš jezik nikjer zavetišča kot v cerkvi pa pride še županstvo. No, upam, da bodo razsodni možje naredili konec tej nečedni zgodbi.

Prijetno iznenadenje je doživel domači posestnik I. Vetrih, ko mu je pripeljal nekdo na dom v Batuje pred 2ma mesecema v Črničah iz go-stilne Slamičeve ukradeno kolo. Pri-peljal je je tat sam, zahtevajoč za potnino 15 lir in par klobas, ker ga ni Vetrih poznal mu je s hvalež-nostjo vse pripravil. Zadevo imajo sedaj orožniki v rokah. Po slovesu od fantov in želeč jim uspehov, sem jo udaril proti Gorici.

Potnik.

Sedlo.

Naše prosvetno društvo »Sloga« vpripori v nedeljo dne 7. februarja pop. ob 2 uri ljudsko dramo »Mi-klova Zala«, »Junaki« šaljiv prizor in razne druge točke. Vabimo vsa prosvetna društva v okrožju in pri-jatelje lepe zabave, da se prireditve vdeležijo v obilnem številu.

Idrijske novice.

Prireditve.

»Izobraževalno društvo« v Idriji je priredilo dne 16. t. m. glasbeno »dramatični večer s sledečim spore-dom: 1. Fr. Korun: »Potrkali na ok-no«; Emil Adamič: »Zapuščena«; 2. Ferd. Juvanec: »Pastir«, za moški zbor, tenor in bariton solo; 3. Aloj-zij Remec: »Užitkarji«, žaloigra v 3. dejanjih. Moški zbor »Izobraže-valnega društva« je znan kot dober zbor, ki je že večkrat nastopal z us-pehom. Napredoval je zadnje čase čudovito, za kar se ima zahvaliti edino le g. pevovodji Hreščaku. Ako bo še nadalje tako napredoval, bo kmalu presegal vsak drugi idrijski moški zbor. Izgovarjava je bila nad vse dobra, skoro bi rekel: sijajna; trdim, da je glede vokalizacije v isti višini z mešanim zborom Kat. del. družbe; le elkanja ne slišimo radi. — Prvi tenor, ki je bil svoje čase raz-meroma slab, je danes prijeten, vendar ne ve še, kaj je falzet; drugi tenor in prvi bas, zlasti zadnji, je robot, rezek. Ta slaba lastnost se je slišala zlasti v prvi pesmi v stavku: Ko šel je mimo okna... (Mimogre-de vprašujemo, zakaj je g. pevovo-dja vzel v taistem stavku tempo, ki ni predpisan?) — Druge base smo slišali včasih bolj peti: v višjih legah so bili zadnjič namreč zelo hrešče-či in trdi. Basov začetek pri »Zapuš-čeni« se ni posrečil. Adamič, dasi je ta njegova pesem starejšega ko-va, zahteva vendarle intervale, ki jih II. bas ni mogel natančno zadeti. Ju-vančev »Pastir« je, ako izvzamemo solista, izvrstno uspel. G. pevovodja in njegovi pevci so se v pesem po-polnoma vživeli in je pač niso mogli drugače zapeti, kot so jo čutili v sr-cu. Kar čuti gore sin, ki biva vrh planin in pase bele junčke, to smo videli na obrazih in slišali na glasovih pevcev. Forti so bili polni in sočni, rianissimi mehki in lepi. — Solist = tenorist bi morda nastopal z uspehom, ako bi bolj pravilno oblikoval nosno in ustno duplino. Bari-tonist je pel v tem oziru bolje, a tudi on preveč monotono in leseno. Agogika je uspela dobro zlasti pri »Pastirju«, ni pa prišla do popolne veljave dinamika. Gospod Hreščak si pač lahko častita za tako dober

uspeh, ki ga je dosegel v soboto in prosimo ga, naj nam v kratkem nu-di še take glasbe. Ker se v sedanjih časih govori mnogo o nastopih z na-rodno pesmijo, priporočamo gospo-du pevovodji, naj tudi on poizkusi; prepričani smo, da us-ehi ne bodo izostali. »Užitkarji« so se obnesli nad vse pričakovanje. Kakšna je bi-la razlika uspehov med Ganglovim »Sinom« ali med igro »Nebesa na zemlji« in zadnjo, naj ne govorim, ker prijatelji gledišča vedo to sami. Užitkar sam je po mnenju vseh do-segel prvenstvo in tudi sosed je us-pel s svojim nastopom, niso pa us-pele ženske vloge. Sosed v zad-njem dejanju so se mi zdele nava-den stroj, ki zna govoriti. — Kar je zelo motilo gledalce, je bil šepetalec; čigar šepetanje se je slišalo po vsej dvorani. Kaj naj pa rečem o občin-stvu? Udeležba sicer nepričakovano velika, toda ugotovil sem, da so Idrijčani še vedno godni le za burke in šaljive prizore. Resen igrokaz, otožna predstava, najžalostnejša tragedija, vse, prav vse jim je burka. Najresnejši momenti v igri so se jim zdeli tako smešni, da so se nekatere gospodične skoro krohotale. Toliko za enkrat!

F.

Kaj bo z vinskim davkom?

V naših vinorejskih krajih je za-vladalo v zadnjih dneh veliko raz-burjenje in grozna potrlost. Kmetje so prejeli plačilne pozive od kralje-ve carinarne (R. Dogana) v Vidmu, da morajo plačati v teku 8 dni vin-ski davek in 10% kazen, ker niso davka plačali pravočasno. Gre za znatne svote od 500 do 3000 lir za posameznega kmeta. Občina Dorn-berg bi morala plačati vinskega dav-ka 200.000 lir, istotako Rihemberg in druge vipavske ter briške občine. Gotovo je, da mnogo kmetov ne bo moglo sploh plačati vinskega davka in le malokdo ga bo mogel plačati v roku 8 dni. Nasilno izterjevanje bi pa prav gotovo povzročilo gosno-darski propad velike večine naših vinorejcev. Zato je potrebno, da se glede vinskega davka nekaj ukrene. Kdo naj ukrene? Predvsem bi mo-rala posredovati goriška podprefek-tura pri ministrstvu, da se vinski davek odpiše, če ne v celoti, vsaj de-loma. Že plačevanje tekočih davkov postaja za našega kmeta vsak dan bolj katastrofalno, o čemer je goto-vo prebrčana tudi podprefektura.

Vsa županstva v vinorejskih kra-jih naj takoj posredujejo pri pod-prefekturi in pri finančnem minis-tru, da se vinski davek odpiše. Fi-nančnemu ministrstvu naj župan-stva pošljejo tozadavne brzojavke, pri podprefekturi in prefekturi pa na posredujejo v deputacijah.

Poslanec Besednjak bo gotovo podprl potrebno akcijo v dobrobit naših vinorejcev, ker se mudi sedaj v Rimu. Če bi pa kljub posredovanju vseh poklicanih in odgovornih fak-torjev ne mogli doseči odpisa vin-skega davka, bo treba vsaj zelo olaj-šati vinorejcem odplačevanje dav-ka!

Za pust.

Monakovsko-brižinski nadškof kardinal Faulhaber je govoril v ne-kem pastirskem pismu svojim ver-nikom o pustnih prireditvah. Pa-stirsko pismo se glasi takole: »Ve-lik del nemškega ljudstva živi po nesrečnem izidu vojske v bedi, skr-beh in trpljenju. V letošnji zimi pa raste beda še prav posebno in se širi v kroge, ki jim je doslej pri-zanesla. Veliko nad en milijon de-lavcev in uslužbencev je brez dela in kruha; kmetski stan ječi pod nezdravimi gospodarskimi razme-rami in pod davčnim vijakom; ve-čina obrtnikov, trgovcev in pod-jetnikov se bori za obstoj in vsak polom pritegne v nesrečo ogromno število delavcev in uslužbencev. Nepregledna je še truma tistih, ki imajo komaj toliko, da se za silo prežive; neštete družine davi naj-hujša revščina in stiska; na tisoče

otrok nima niti kruha, da bi se ga najedli do sitega. Kdo bi mogel brez sočutja in srca gledati na vso to bedo svojega bližnjega in misliti le na lastno udobnost! Kdo bi se mogel zabavati, naslajati in uživati v času, ko njegovi bratje in sestre stradajo in zmrzujejo in ginejo v skrbi in bedi! Imeti pred očmi ogromno, strašno in splošno stisko te zime in prirejati in se udeleževati potratnih, opojnih in razbr-zdanih pustnih veselice, to bi bilo vnebovpajoče pohujšanje, gorostas-no nerazumevanje zahtev časa, te-žka prekršitev socialnih dolžnosti in greh zoper krščansko ljubezen. Zato opominjam in prosim vse ver-nike svoje nadškofije, prav poseb-no vsa katoliška društva, da se vzdrže v tej pustni dobi vseh ple-sov in podobnih prireditve. Če do-prinesete to žrtev iz ljubezni do sobratov v stiski, boste vžili veliko več plemenitega in blaženega vese-lja, kot bi ga imeli nad šumnim po-čutnim uživanjem, ki se velikokrat konča z grenkobo in slabo vestjo. Resni časi nas opominjajo k po-boljšanju in pokori; stiska bratov nas opominja na dolžnost, da so-čutno in ljubeče pomagamo. Ne do-volimo, da bi bili ti tako resni in ta-ko glasni opomini zastoni.« — Ali se to ne glasi, kot bi bilo pisano nalašč za nas?

Prosvetna zveza.

Društvom!

Kupleti, ki so jih društva težko pričakovala, so izšli. Za predpust so zelo uporabni. Obsegajo pet ša-ljivih nastopov za srednji moški glas in en nastop za ženski glas. Be-sedilo in melodija sta zelo privla-čna, polna živahnosti in lahka. Ku-pleti se naročajo v Prosvetni zvezi, Corso Verdi 37 in stanejo tri lire, katere je treba plačati naprej. Ker je naročil že veliko, naj društva po-hite!

Knjige lahko dobe ona društva, ki sploh nimajo še knjig in vložijo prošnjo vsaj do 10. februarja na Prosvetno zvezo.

Iz širokega sveta.

»Proletarski« milijonarji.

Boljševiška postava je prepove-dala dedščine, ki bi presegle 10 tisoč rubljev. To postavo so zdaj zavrgli. Odkar ni več v veljavi, pravijo, se tu pa tam pojavi kak nov boljševiški milijonar. E, pri svojem denarju tudi komunisti no-čejo »komunizma«.

Dragocena pošiljatev.

Iz Letske so poslali v London zaboj z dragocenimi papirji v vred-nosti 700.000 funtov šterlingov. To je svota, ki gre v milijone. Morete si pa misliti, kakšno začudenje je bilo v Londonu, ko so zaboj odprli in našli v njem — pajčevino. In vendar so zaboj spremljali detek-tivi. Zdjaj lovijo po svetu tatove.

Električno oko.

Svet je vedno bolj napreden. Pi-sanje o umetnem človeku je bajka. Pač pa sta danska učenjaka iznašla električno oko. Uporabljali bodo to oko v posebni meri zvezdoslov-ci za opazovanje, kako se zvezde premikajo. S silno zavitim meha-nizmom opazuje oko skozi daljno-gled in s pomočjo brzojavnega apa-rata pove, kaj je videlo.

Japonsko razmnoževanje.

Na Japonskem se prebivalstvo vsako leto pomnoži za 750.000 lju-di. V japonski državi živi 83 mili-jonov in pol Japoncev; to je za 2 milijona več kot l. 1920. Na površi-ni 1 kvadratne milje živi 750 ljudi. Vsled premajhnega prostora doma se Japonci v veliki meri izseljujejo zlasti v Ameriko in Avstralijo. Po pravici se zapad boji rmene popla-ve. Toda, naj živi trezno in zmer-no kot rmeno plemo, pa se ne bo treba bati.

Benetke v Ameriki.

Ameriški milijarderji in razsipneži si pa res lahko privoščijo, kar jim oko in trebuh poželita. Zdaj so se zmislili, da morajo imeti »Benetke« v svojem krasnem letovišču na Floridi, kjer je morje tudi v zimi tako toplo, da se bogataši lahko v njem konljejo. Začeli so že graditi kanale in zabijati kole v morje za temelje hotelov in zabavišč. Poklicali so tudi 8 pristnih beneških gondoljerjev (veslači na gondolah). Toda vsi dolarji ne bodo pričarali v Ameriko pristne krasote »kraljice lagun«.

Kitajski študentje v Evropi.

Lazarist Lebbe, ki misijonari med Kitajci, živčimi v Evropi, je zbral podatke o kitajskih študentih v Evropi. V Nemčiji, pravi, je 600 mladih Kitajcev. Po holandskih šolah 150; v Belgiji 180; na Angleskem 300; na Francoskem jih je največ, 800; na ruskih univerzah preko 100. Najbrže jih bo pa več. Šaj izhaja zdaj v Moskvi celo poseben kitajski list.

Hotel v plamenih.

V Pennsilvaniji je zgorel hotel Lafayette. To je bil velik, moderno opremljen hotel. Ogenj je izbruhnil v spodnjih prostorih, zato so takoj pregorele vrvi vseh dvigal v zgornja nadstropja. Ker je požar izbruhnil ob dveh ponoči, sta bila strah in grozota med gosti še večja. Skakali so skozi okna v globino. Dosti pa jih je zgorelo. Gasilci niso mogli gasiti, ker je bil tak mraz, da jim je voda v sesalkah sproti zmrzovala.

Grad miši in podgan.

V severni Nemčiji na Meklenburškem se dviga krasen zgodovinski grad Schwernburg. Sezidal ga je pred 200 leti maršal Schwern. Pred kratkim je kupil že razpadajoči grad od maršalovih potomcev neki bogataš. Ko so odprli grad, v katerem že preko 20 let ni nihče stanoval, so z grozo zapazili po starih sobanah cele trope kot mačka velikih podgan in miši. Živali so vse podove in stropje tako razgrizle, da ne bo več mogoče gradu popraviti. Zato so grad pustili njegovi usodi. Podgane in miši bodo vničile staro slavo.

Starost francoskih »nesmrtnikov«.

Člani francoske akademije znani so po večini že stari moške. Večina jih ima že preko petdeset na križu. Najmlajši med njimi je vojvoda de la Force, ki je star 47 let. Najstarejši je pa Clemenceau, najbolj brihtna francoska politična glava. Ima pa 84 let.

»Angeljci varhi«.

Na Španskem so si nekaj prav posebnega izmislili. Policaji in detektivji so si izbrali za svojega patrona »Angelja varuha«. Naši »angeljci varhi« še nimajo svojega patrona.

Sloni na turinških ulicah.

Pred par dnevi so imeli v Turinu cirkus zastoj. Ko so namreč peljali 5 mogočnih slonov iz njih hlevov k predstavi v cirkus, popade pes enega slona za težke copate, ta pa v beg, njegovi tovariši pa za njim po ulicah lepega mesta Turina. V divjem begu so jo udrli desbelokožci proti palačam. Ljudje so tekali v strahu pred velikani, za njimi pa krotilci na avtomobilih. To je bil res prizor. Pa velikani so mirne narave. Nikomur niso nič zalega storili. Prvi jo je kar mirno mimo neke prestrašene pestunje zavil v lepo palačo. Copotal je dalje po veži in se domislil, da je žejen; spravi se po stopnicah v klet, pa o joj, vrata so preozka. Ne more se zbasati skozi. Krotilci so ga imeli kmalu v pesteh. Trije sloni so pa napravili skupno obisk v hiši par korakov dalje. Hoteli so pa kar v prvo nadstropje po stopnicah. Pred njimi je ves preplašen in bled tekal mlad gospodek misleč, da ho-

čejo sloni njega pohrustati. Pa so ga le začeli debelo gledati s svojimi majhnimi očesci. Pri tem čudenju so jih krotilci zvezali. Petega so pa ujeli na ulici, ko je vohal, kam bi jo vrezal. Po tem sprehodu so sloni zvečer spet lepo nastopali.

Hude nevihte v Srbiji.

Med tem ko so se drugod že poлегle, divjajo v severni Srbiji še zmeraj strašne nevihte. Pri postaji Kičevo so snežni zameti zajeli ves potniški vlak, da se ni več mogel ganiti z mesta. Na pomoč sta mu prišli dve lokomotivi. Pa še te dve sta obtičali v snegu. Nazadnje so morali potniki peš gaziti sneg do postaje. Napol premrznjene so jih spravili po bolnišnicah.

Za kaj vse je »šnops« dober?

Če te lomi v kosteh protin, nimaži jih z žganjem. Če si prehlajen, namoči si vrat z žganjem in zjutraj prehlada ne bo več. Če vsako jutro popiješ žličico žganja, ne boš do smrti bolan. Žganje stori dobro tudi, če te glava boli. Če si mažeš glavo z žganjem, boš vedno mlad in lep in boš imel dober spomin. Če se z žganjem umivaš po obrazu, ti zginejo mazolji in spuščaji. Za vse to pomaga »šnops«, ki je znamenito zdravilo. Tako se bere v neki zdravniški knjigi — iz leta 1483.

Odgovor vojnim oškodovancem na Bukovem in drugim.

Tajništvo Kmečko delavske zveze je prejelo od raznih strani vprašanje, kaj pomeni neka okrožnica, ki jo pošilja finančna vojnim oškodovancem predno jim izplača vojno odškodnino.

Okrožnica je sledeča:

Dichiarazione.

Il firmato n. pr. Čelik Antonio fu Antonio e di Giovanna Čufer, Bukovo 12: reso attento sulle disposizioni dell' art. 22. della legge per il risarcimento dei danni di guerra e sulle eventuali conseguenze di una dichiarazione inesatta, quali la perdita totale del diritto all' indennizzo ed altre eventuali sanzioni penali, dichiara di non avere ricevuto finora verun importo a titolo di indennizzo, e neppure in natura od in materiali o con lavori eseguiti direttamente né dagli organi del governo austriaco né da quelli del governo italiano, sieno questi uffici di ricostruzione o del genio, o le Commissioni di requisizione e di espropriazione, o i comandi del genio o di fortificazione.

Ha però ricevuto n. pr. lire 10.000 di anticipazione dall' Istituto di Credito fondiario di Gorizia e una vacca di valore di lire 800 dall' Istituto agrario di Gorizia.

In fede di che si firma.

N. pr. Bukovo, li 27 gennaio 1926.

Ta okrožnica zahteva od vojnega oškodovanca, da javi finančni intenciji v Trstu:

a) ali je dobil kaj na račun vojne odškodnine?

b) kaj je dobil? ali denar, ali gradbeni material, mogoče kravo, konja, junico in druge živali ali pa sadna drevesa od kmetijskega urada v Gorici in koliko je bilo to blago cenjeno v denarju? Ali so mu popravili porušeno in poškodovano zemljišče ali poslopje avstrijski ali pa italijanski državni tehnični oddelki, kakor n. pr. Dipartimento tecnico, Genio militare itd.?

c) koliko je dobil?

d) od koga je dobil? ali že od avstrijskih državnih uradov; od n. pr. Wiederaufbauungsamt ali od italijanskih n. pr. Ufficio di Ricostruzione, Dipartimento tecnico, Genio militare itd. ali pa od hipotečnega zavoda v Gorici in Zveznega kreditnega zavoda v Benetkah.

Če je torej vojni oškodovanec dobil od ene ali druge strani preduj v denarju ali pa v blagu na račun vojne odškodnine ali če mu je ob-

novitveno delo izvršil avstrijski ali pa italijanski državni tehnični oddelki, mora to na zgorajšnji okrožnici in sicer za besedami: »Ha però ricevuto...« vse točno in resnično navesti in okrožnico podpisati. Potem mora okrožnico predložiti županstvu, da županstvo overovi njegov podpis.

Opozoriti moramo vojnega oškodovanca predvsem na to, da mora točno in popolnoma resnično sporočiti financiji o prejetih predujnih v denarju, blagu in delu ker bi ga drugače lahko zadel posledice člena 22 vojno odškodninskega zakona, to je izguba vojne odškodnine in morebiti tudi še druge kazni.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Valuta.

Dne 26. januarja si dobil:

za 100 franc. frankov	91.75 do 93.50 Lir
za 100 belg. frankov	112.— do 113.— Lir
za 100 švic. frankov	478.— do 480.— Lir
za 100 češ.-slov. kron	73.25 do 73.75 Lir
za 100 dinarjev	43.70 do 43.95 Lir
za 1 sterling	120.40 do 120.60 Lir
za 1 dolar	24.65 do 24.80 Lir
Novci po 20 frankov	94.— do 97.— Lir
za 100 avst. kron	0.0346 do 0.0351 Lir

Benečijske obveznice 67.25.

S potrjim srcem naznanjamo tužno vest, da se je naš prijatelj, sorodnik, brat in stric

KOVAČIČ JOŽEF

dne 31. decembra 1925 ob 3. uri zjutraj ponesrečil v tukajšnjem rudniku in po par trenutkih izdihnil svojo blago dušo. Zemeljski ostanki blagega pokojnika so bili pokopani v nedeljo 3. januarja na rudniškem pokopališču v Aumetzu. Pokojnika priporočamo v molitev.

Aumetz, 4. januarja 1926.

Žalujoča družina Miklavčič.

ZAHVALA.

Tem potom se zahvalujemo vsem, kateri so spremljali našega sorodnika

JOŽEF A KOVAČIČ A

na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni slov. društvu »sv. Barbare« za obilno vdeležbo njenih članov, za krasni venec in za žalostinke ob odprtem grobu našega pokojnika.

Tudi se zahvalujemo ravnateljstvu rudnika za darovani venec, rudniški godbi ter gg. uradnikom za njih vdeležbo pri pogrebu. Sploh hvala vsem, kateri ste na kakor koli način počastili pokojnika na zadnji poti v boljšo domovino. Bog plačaj!

Aumetz, 4. januarja 1926.

Žalujoča družina Miklavčič.

Vabilo

k občnemu zboru II. Stavbene zadruge v Števerjanu, sedaj v likvidaciji, ki se bo vršil v nedeljo dne 7. februarja 1926 ob 14. uri v Dvoru v Števerjanu.

Dnevni red: 1. poročilo likvidatorjev; 2. predložitev in odobritev bilance za likvidacijsko dobo od 24. januarja 1924 do 20. januarja 1926; 3. volitve likvidatorjev; 4. slučajnosti.

Ako bi ob določeni uri ne bilo zadostno število članov navzočih, se bo vršil pol ure kasneje občni zbor ob vsaki vdeležbi.

Gorica, dne 26. januarja 1926.

II. Stavbena zadruga v Števerjanu, sedaj v likvidaciji.

CASSA DI RISPARMIO

unita al Monte di Pietà di Gorizia di fondazione conte Thurn

Objava

Z namenom, da more bolje ustrezati svoji klijenteli, objavlja podpisana CASSA DI RISPARMIO unita al Monte di Pietà di Gorizia di fondazione conte Thurn (Goriški Mont), da uraduje za stranke od novega leta dalje tudi popoldne vsak delavnik, razen sobot, in sicer od 3. do 5. ure in je tudi vsled na novo uvedenega izboljšanega knjigovodstva omogočeno brzo poslovanje.

V Gorici, dne 23. januarja 1926.

Ravnateljstvo.

Oglas. — Oskrbništvo grofa Coroninija v Št. Petru pri Gorici ima na prodaj več tisoč raznih sadnih in murvinih drevesc. Vsa so najboljše vrste. Na prodaj so tudi 2 do 4-letna jabolčna in hruskična drevesa, cepljene murve s krono, najboljše vrste; cepljene češplje 3 do 4-letne in drevesca za olepšavo parkov. Cene so zmjerne.

»Katoliška knjigarna« v Gorici ima v zalogi voščene sveče v vseh težah in velikostih za cerkve in druge prilike. Zaloga na debelo v Montovi hiši št. 4, prodaja na drobno št. 2.

Delitev skupnih zemljišč, občinskih pašnikov in gozdov. — Brezplačne informacije v pisarni v Gorici, Corso Vitt. Emanuele III. 19 pt. (v hiši Hipotečnega zavoda).

Cepljene trte, murve in drugo sadno drevje imam na prodaj. Na zahtevo pošljem cenik. Rudolf Tavčar, Ivanjigrad, p. Comeno na Krašu.

Jugoslovanski semenski krompir!

Prispel bo v Italijo v dobi od 15. februarja do 31. marca t. l. Cena na debelo bo 80 do 85 L za 100 kg, na drobno pa 85 do 90 L franko Gorica.

Ker je dovoljena za uvoz samo omejena količina krompirja, naj ga kmetovalci takoj naroče pri

Zadružni zvezi v Gorici

Corso Verdi 37

ZDRAVNIK

Dr. Just Bačar

Gorica, Viale 24 Maggio št. 9

Zdravljenje s Sollux-žarki in ultravijoletnimi žarki.